

EPIDEMIE ALS POLITIEK

De Italiaanse filosoof Giorgio Agamben is onder meer bekend geworden door zijn Homo sacer-theorie. Homines sacri zijn volgens Agamben 'heilige mensen' die uit de samenleving zijn verbannen, zoals terroristen, vluchtelingen en comapatiënten. Door zijn in de loop van 2020 verschenen corona-interventies heeft de filosofie van Agamben opnieuw aan actualiteit gewonnen. Deze filosofie is uiterst controversieel: Agamben schrikt er niet voor terug om in de context van de coronamaatregelen te reppen van de uitzonderingstoestand, een veelvuldig door hem gebruikt concept. Hij stelt dat de autoriteiten in de westerse samenlevingen al decennialang de neiging hebben die uitzonderingstoestand permanent te maken, zodat de democratie buitenspel wordt gezet en de vrijheid het nakijken heeft. Hij denkt dat de moderne mens, uit vrees voor een redelijk abstracte dreiging als een virus, bereid is zijn vrijheid op te geven omwille van zijn naakte overleving.

'Agamben is een filosoof die nooit aan zelfcensuur heeft gedaan. Nu hij bijna tachtig is en ziet hoe de pandemie in Italië en elders de laatste restjes beschaving wegvaagt, is de wil om te spreken sterker dan ooit. Hij beschikt over wat de Duitse filosoof Odo Marquard ooit 'Schandmaulkompetenz' noemde: het vermogen om dingen te zeggen die anderen schandalig of ongepast vinden. Oude mensen kunnen dat beter dan jonge mensen, want ze hebben niets meer te verliezen. Juist daarom moeten we goed naar hen luisteren.'

– René ten Bos

René ten Bos is filosoof, voormalig Denker des Vaderlands en auteur van o.a. De Coronastorm (Boom, 2020).

Giorgio Agamben (Rome, 22 april 1942) is een hedendaagse Italiaanse filosoof, die vooral bekend is door zijn boek Homo sacer (1995, in het Nederlands verschenen bij Boom als Homo sacer. De soevereine macht en het naakte leven).

Agambens filosofie is diep beïnvloed door enerzijds Martin Heidegger, bij wie hij colleges volgde, en anderzijds Walter Benjamin, wiens werk hij in het Italiaans vertaalde. Het concept van de biopolitiek (ontleend aan het werk van Michel Foucault) ligt ten grondslag aan veel van zijn geschriften. Agambens ontmoeting met Heidegger was beslissend voor zijn filosofische roeping. Zelf beschouwt hij Benjamin als zijn antijf tegen de risico's van Heideggers filosofie.